

2. Korkeakoulujen rahoitusmallin kehittäminen

Avoimen tieteen ja tutkimuksen ei pidä olla muusta tieteestä ja tutkimuksesta irrallista toimintaa. Siksi ideaalitalanteessa tieteen ja tutkimuksen avoimuutta ei tarvitsisi huomioida erikseen tutkimusorganisaatioiden perusrahoituksessa, vaan organisaatioiden perusrahoituksessa olisi yleisesti varmistettu kaikkien tieteen ja tutkimuksen tukipalveluiden riittävä resursointi.

Suomalainen tutkimusyhteisö ei kuitenkaan vielä ole tässä ideaalitalanteessa, vaan tutkimusorganisaatioissa tarvitaan kannustimia tutkimuksen avoimuutta tukevien palveluiden kehittämiseen ja avoimien tutkimustuotosten tuottamiseen. Rahoituksella on mahdollisuus kannustaa ja ohjata tutkimusorganisaatioita priorisoimaan avoimuuden lisäämistä osana omaa strategista kehitystyötään.

Rahoitusmalleissa olevien indikaattoreiden tulee tukea tutkimusyhteisöä kehittymään yhteisesti määriteltyyn ja toivottuun suuntaan. Tätä suuntaa määritellään säännöllisesti osana opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulujen ja tutkimuksen visiotyötä. Avoimen tieteen edistymisen kannalta visiotyössä olisi tärkeää luoda kannustimia, jotka auttavat tutkimusyhteisöä seuraavien tavoitteiden saavuttamisessa:

- yhteistyön lisääminen keskinäisen kilpailun sijaan
- laadukkaamman tutkimuksen tuottaminen
- akateemisen vapauden turvaaminen
- tutkimusyhteisön työttyytyväisyyden lisääminen
- kansainvälisen rahoituksen hankkiminen erityisesti organisaatiotasolla
- tutkimuksen yhteiskunnallisen hyödyntämisen lisääminen
- linjakuus vastuullisen arvioinnin kanssa, jolloin avoimuus tukee tutkijan urapolkukehitystä

Tulevan rahoitusmallin muoto ja indikaattorit täsmentyvät visiotyössä. Hyvän avoimen tieteen indikaattorikonaisuuden luominen vaatii tutkimusyhteisön eri osapuolten laajaa kuulemistä. Tämä tulisi sisällyttää korkeakoulujen ja tutkimuksen visiotyöhön. Visiotyön tueksi suositellaankin avoimen tieteen ja tutkijoiden asiantuntijoista koostuvaa työryhmää, joka pohtii avoimuuden edistämistä uudistetussa rahoitusmallissa.